

Lihatööstuse ülevaade I poolaasta 2009

Liha kokkuost

Käesoleva aasta esimesel poolaastal osteti kokku ja tapeti lihatööstusettevõtete ja majapidamiste poolt eluskaalus 53,5 tuhat tonni loomi ja linde, mida on 2008. aasta sama ajaga võrreldes 2% vähem.

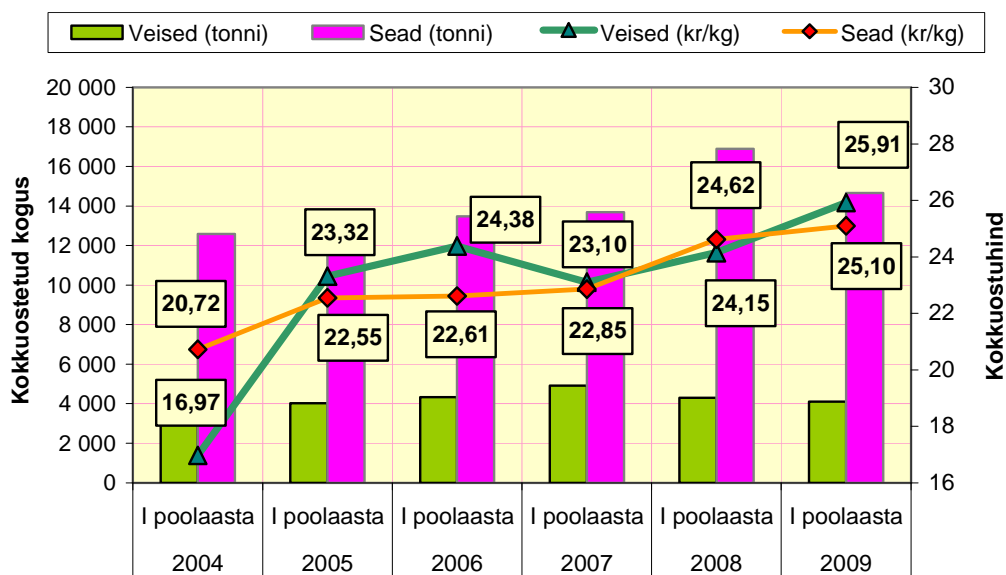
Veiseliha saadi 2009. aasta I poolaastal 4097 tonni, mis on võrreldes 2008. aasta esimese poolaastaga 203 tonni (4,72%) vähem (joonis 1). Eesti Statistikaameti (ESA) andmetel toodeti I poolaastal veiseliha eluskaalus 11,4 tuhat tonni, mida on 2115 tonni (15,6%) vähem kui 2008. aastal sama perioodiga. Veiseliha osatähtsus kogu lihatoodangus oli I poolaastal 20% (2004. a 21,3%, 2005. a 20%, 2006. a 21,3%, 2007. a 20,3% ja 2008. a 20%).

Käesoleva aasta jaanuarist augustini eksportis Euroopa Liit (EL) 157 660 tonni veiseliha ja elusveiseid, mida on 2008. aasta sama ajaga võrrelduna 16,6% vähem. Enim viidi veiseliha Venemaale, seejärel Horvaatiasse ja Šveitsi.

2009. aasta algusest kuni augustini imporditi ühendusse 284 978 tonni veiseliha ja elusveiseid, mida oli 5,9% rohkem, kui 2008. aastal samal perioodil. Peamised saatjariigid olid Brasiilia, Argentiina ja Uruguai.

Käesoleva aasta esimesel poolaastal väljastas PRIA ühe imporditariifikvoodi litsentsi 22 500 kg veiseliha impordimiseks komisjoni määruse (EÜ) nr 412/2008 (millega avatakse töötlemiseks ettenähtud külmutatud veiseliha imporditariifikvoot ja sätestatakse selle haldamine) alusel. Sama määruse alusel taotles üks ettevõtte impordidõigusi ka järgmiseks impordiaastaks (01.07.2009-30.06.2010). Eksportitoetusi veiselihale ei taotletud.

Joonis 1. Sea- ja veiseliha kokkuost ja kokkuostuhinnad I poolaastal, 2004-2009

Allikas: ESA

Esimesel poolaastal 2009 oli veiseliha keskmine kokkuostuhind 25,12 krooni kilogramm, mis on tõusnud 1,72 krooni (7,4%) võrreldes 2008. aasta sama perioodi keskmise hinnaga. EL veiseliha kokkuostuhind oli 2009. aasta I poolaastal 50,81 krooni kilogramm, mis on 2008. aasta sama ajaga võrreldes 27 senti (0,5%) kõrgem. EL veiseliha keskmise kokkuostuhinnaga võrreldes on Eesti hind 25 krooni ja 70 senti (50,6%) madalam (joonis 2).

Elusveiseid veeti Eestist välja 1113 tonni (netokaalus), põhiliselt noorloomi (kaaluga kuni 80 kg) Hollandisse ja Saksamaale, aga ka tõupuhtaid aretusloomi (mullikaid) Rumeeniasse ja Maltale. Elusveiste väljavedu on suurenenud võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 67,7 tonni (6,5%). Peamine ekspordi sihtkoht olid Holland (45% kogu elusveiste ekspordist) kuhu viiakse elusveiseid kaaluga kuni 80 kg. Keskmine hind, mis nende eest saadi oli 34 918 krooni tonn. Saksamaale viiakse samuti elusveiseid kaaluga kuni 80 kg (12,3% kogu elusveiste väljaveost). Eelmise aastaga võrreldes on juurde tulnud Malta turg (14,1% kogu veiste väljaveost), kuhu veetakse tõupuhtaid aretusloomi (mullikaid). Nende eest saadav hind oli 50,4 tuhat krooni tonn. Veel viidi üle 300 kg kaaluvaid veiseid Lätisse ja Belgiasse. 2008. aastaga võrreldes on erinevuseks see, et enam ei toimu tõupuhaste loomade müüki Venemaale (väljavedu Venemaale moodustas 2008. aastal kogu veiste väljaveost 19%).

Teise kvartali lõpu seisuga oli Eestis 243 100 veist (joonis 3). Veiste üldarv on eelmise aasta sama aja seisuga võrreldes vähenenud 1100 looma (0,5%) võrra. Samas lihatõugu veiste arvukus jätkuvalt kasvab, PRIA andmetel oli neid juuni lõpu seisuga Eestis 33 806 looma. Kõige enam oli aberdiin-anguse tõugu veiseid, siis hereforde, limusiini ja šarolee tõugu veised. Lihaveiste kokkuostuhind on kõrgem kui piimatõugu loomadel.

Eestisse toodi 2009. aasta I poolaastal 12 tõupuhast veist Šveitsist.

Sealiha saadi 2009. aasta esimesel poolaastal 14,7 tuhat tonni, see on 2220 tonni (13,1%) vähem, kui eelmisel aastal samal perioodil (joonis 1). ESA andmetel toodeti sealiha eluskaalus 31 343 tonni, mida on 546 tonni (1,7%) vähem kui 2008. aasta I poolaastal. Sealiha osatähtsus kogu lihatoodangus oli 59% (2008. a 63%, 2007. a 60%, 2006. a 59,9%, 2005. a 58,9%, 2004. a 57,4%).

Elussigu eksporditi 2009. aasta I poolaastal 7142 tonni. Elussigade väljavedu suurenes eelmise aasta sama ajaga 5447 tonni. Väljavedu oli 2,7 korda suurem kui 2008. aasta I poolaastal. Peamiselt viiakse elussigu Eestist välja seetõttu, et Venemaal ja Lätis saab nende eest paremat hinda kui Eestis (Venemaal oli 2009. aasta I poolaasta keskmine eluskaalu kokkuostuhind ligikaudu 19 257 kr/t ning Lätis 20 256 kr/t). Elusloomi eksporditaksegi põhiliselt kahte riiki – Venemaale ja Läti, vähesel määral ka Poola ja Hollandisse. Keskmine eluskaalu hind, mis loomade eest saadi oli 19 311 krooni tonni eest, mis on 2008. aasta I poolaasta keskmisest hinnast 595 krooni (3%) madalam.

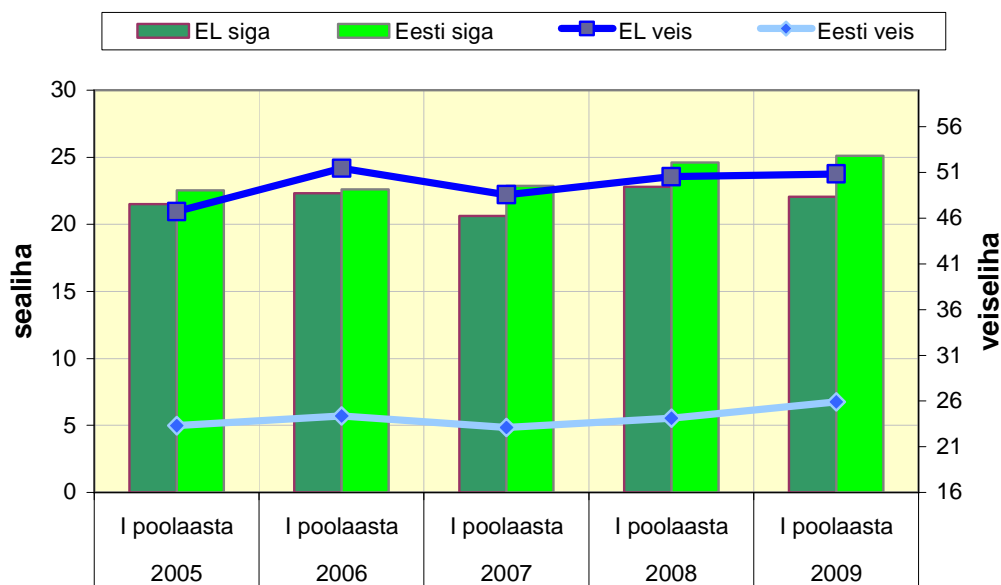
Võrreldes 2008. aasta algusega, mil elussigade väljavedu Venemaale ei toimunud, kasvas 2009. aasta alguses elussigade eksport Venemaale hüppeliselt - moodustades I poolaasta seisuga 92,85% kogu elussigade väljaveost. Väljavedu Läti moodustas 4,7% sigade väljaveost. Elussigade suur väljavedu võib olla üheks põhjuseks, miks sealiha tootmine käesoleva aasta esimese kuue kuuga natuke vähenes. Selline areng võib tõenäoliselt ka jätkuda, kuna väljaveetud loomade eest saadav hind on endiselt

kõrgem kui Eestis (samas suures 2009. aasta I poolaastal sündind põrsaste arv võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 3%).

Jaauarist kuni augustini toodi ühenduse turule 35 070 tonni sealihatooteid, mida on 12,5% võrra vähem, kui aasta varem samal perioodil. Peamised saatjariigid olid Tšiili, Šveits ja USA. Ühendriikidest on võrreldes eelmiste aastatega kogused vähenenud, Tšiilit ja Šveitsist aga sellevõrra suurenenud.

Aasta algusest kuni augustini eksporditi ühendusest sealihatooteid 1 488 422 tonni, mida 2008. aasta sama perioodiga võrreldes on 15,3% vähem. Suuremad ekspordi sihtkohad olid Venemaa, Hong Kong ja Jaapan.

Joonis 2. Keskmise liha hind Eestis ja ELis I poolaastal, 2005-2009 (kr/kg)

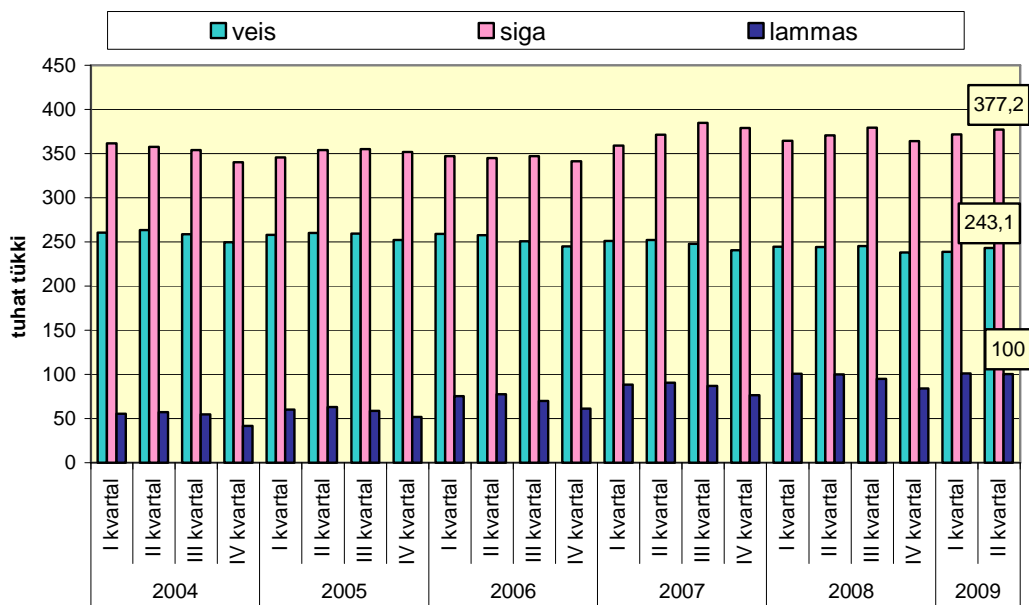
Allikas: ESA

Sealiha kokkuostuhind oli 25,10 krooni kilogramm, mis on eelmise aasta esimese poolaasta keskmisest kokkuostuhinnast 0,5 krooni (1,9%) võrra kõrgem. ELi sealiha kokkuostuhind on vähenenud 2008. aasta I poolaastaga võrreldes 3,3% (joonis 2). Eesti sealiha kokkuostuhind oli käesoleva aasta I poolaastal 13,8% kõrgem ELi kokkuostuhinnast (2008. a oli ELi kokkuostuhind 8,4%, 2007. a 10%, 2006. a 1,9%, 2005. a 3,5% ning 2004. a 1,5% madalam).

Eestis oli poolaasta lõpu seisuga 377 200 siga, mis on eelmise aastaga võrreldes 6400 siga (1,7%) rohkem (joonis 3).

Eestisse toodi 2009. aasta I poolaastal 7 tõupuhast elussiga Kanadast.

Joonis 3. Loomade arv Eestis kvartalite lõikes, 2004-2009 II kvartal

Allikas: ESA

Lambaliha

2009. aasta I poolaastal oli lamba- ja kitseliha kokkuostuhind ESA andmetel 35,4 krooni kilogramm, mis on eelmise aasta I poolaastaga võrreldes 0,9 krooni (2,6%) kõrgem.

ELi lambaliha hind oli 2009. aasta esimese kuue kuu keskmisena 72,94 krooni kilogramm, mis on 2008. aasta I poolaasta hinnast 4,6 krooni (6,8%) kõrgem. 2009. aasta esimesel poolaastal oli Eesti lamba ja kitselihahind ELi kokkuostuhinnast 51,5% madalam.

Eestis oli 2009. aasta I poolaasta lõpu seisuga 100,4 tuhat lammast ja kitse (joonis 3). Lammaste arvukus on tõusnud võrreldes eelmise aasta sama perioodiga 400 looma (0,4%) võrra. Viimastel aastatel on meie lammaste arv jõudsalt kasvand, kuid võrreldes eelmiste aastate kiire kasvuga on areng seisma jäänud. Põhjuseks võib olla majanduslikult raske aeg ja väike nõudlus lambaliha järgi. Lambaliha vähesest nõudlusest tulenevale esinevad ka raskused lammaste tapmisel (tapamajasid ja lihatööstusi, kes lambaid vastu võtaks on vähe).

Lamba- ja kitseliha toodeti eluskaalus 2009. aasta I poolaastal 543 tonni, mida on 2008. aasta sama perioodiga võrreldes 204 tonni (27,3%) vähem. Lambaliha osatähtsus kogu lihatoodangus oli 2009. aasta I poolaastal jätkuvalt umbes 1%.

Linnuliha toodeti eluskaalus 2009. aasta I poolaastal 10 192 tonni, mis oli 1 644 tonni (19,2%) rohkem kui eelmisel aastal samal perioodil.

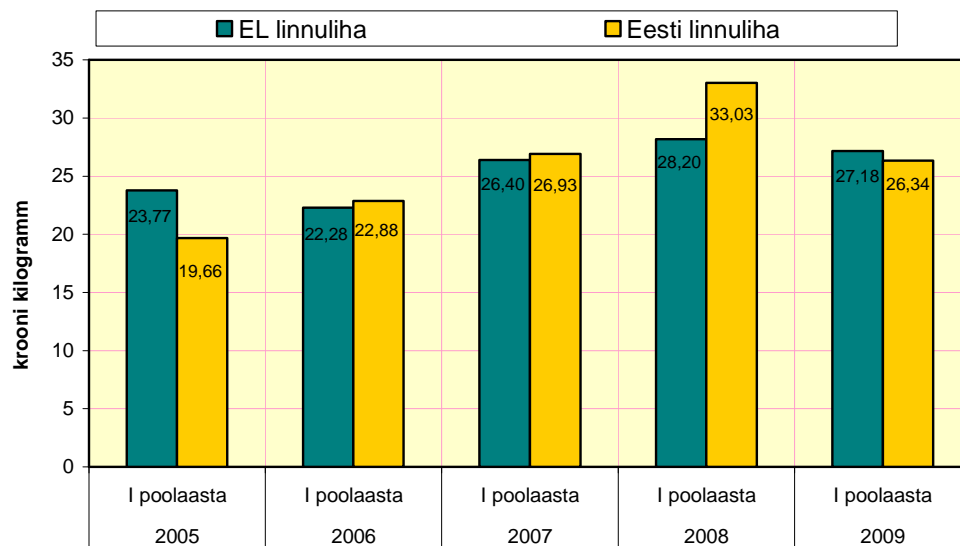
2009. aasta I poolaastal oli linnuliha osatähtsus kogu lihatoodangust 19% (2008. a 18%, 2007. a 17,5%, 2006. a 18%, 2005. a 20,6% ja 2004. a 20,8%). Käesoleval aastal rajati uus lihatõugu kanade sugulinnufarm, mis toodab haudemune Eesti suurima linnulihatootja haudejaamale. Sellega paranes Eesti lihatõugu haudemunade

isevarustus tase ja tõusis 90%-ni, seega võib järgnevatel perioodidel oodata ka linnuliha toodangu kasvu.

Linnuliha keskmine tootjahind oli Eestis 26,34 krooni kilogramm, mis on 2008. aasta I poolaasta tootjahinnast 6,7 krooni (20,3%) võrra madalam. Kui vaadata joonist 4, siis näeme, et 2008. aastal tõusis linnuliha tootjahind Eestis umbes 6,5 krooni ja langes 2009. aastal taas 2007. aasta tasemele. Sellise hüppe üheks põhjuseks oli vastav teraviljahindade kõikumine maailmaturul ja ka Eestis. Teraviljahinna tõus algas 2007. aasta lõpus. Võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on teraviljahinnad praeguseks langenud aga ~50% (nt. odra kokkuostuhind oli 2009. aasta II kvartalis 1565 kr/t, mis võrreldes 2008. aasta sama perioodiga on see langenud 47,6%). Kuna teravili on lindude söödaratsioonis väga tähtsal kohal, siis mõjutab see oluliselt linnuliha tootjahinda.

ELi linnuliha tootjahind oli 27,20 krooni kilogramm, mis on 1,02 krooni (3,6%) madalam kui 2008. aasta samal perioodil (joonis 4). Eesti tootjahind oli 0,85 krooni (3,1%) võrra madalam ELi hinnast.

Joonis 4. Linnuliha hinnad Eestis ja ELis I poolaastal, 2005-2009

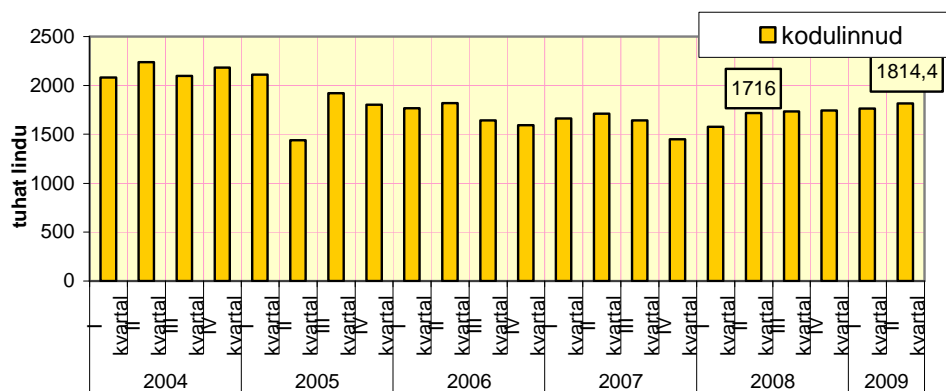
Allikas: ESA, EKI

Käesoleval aastal kuni augusti kuuni imporditi ühendusse 581 769 tonni linnuliha, mida on 3,2% vähem, kui aasta varem. Enamik nimetatud kogusest tarniti Brasiiliast (75,2%), järgnesid Tai, Tšiili ja Argentiina.

Kuni augustini eksportis EL 626 720 tonni linnuliha, peamisteks sihtkohtadeks olid Venemaa, Saudi Araabia ja Ukraina.

Eestis loendati esimese poolaasta lõpu seisuga 1 814 400 kodulindu. Lindude arvukus on kasvanud võrreldes eelmisel aastal samal perioodil loendatud arvuga 5,7% (joonis 5).

Joonis 5. Lindude arv kvartalite lõikes, 2004-2009 II kvartal

Allikas: ESA

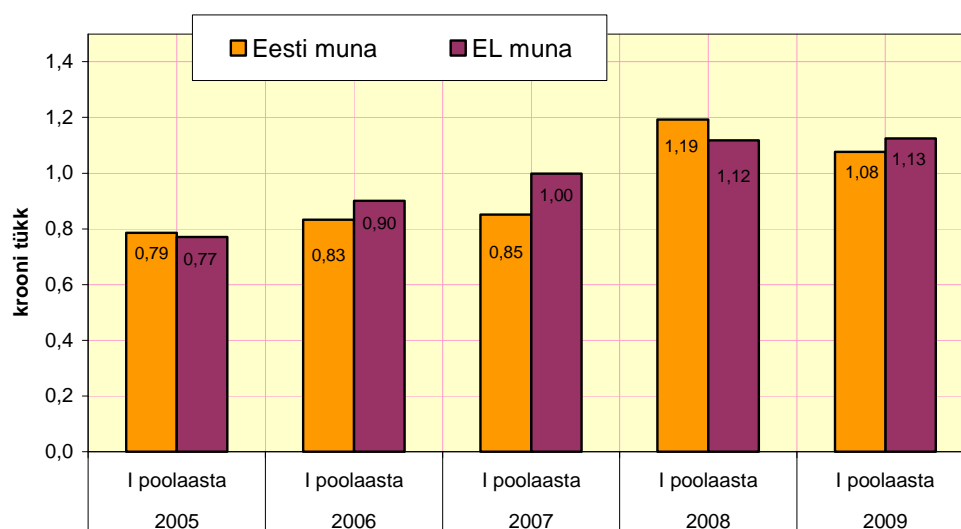
Munad

2009. aasta I poolaastal oli keskmine kodulinnu muna tootjahind Eestis 1,08 krooni (joonis 6). See on 0,11 krooni (9,7%) madalam kui 2008. aasta I poolaastal. ELi tootjahind 2009. aasta I poolaastal oli 1,13 krooni tükk, mis võrreldes eelmise aastaga on 0,01 krooni (0,6%) madalam. EL tootjahind võrreldes Eesti tootjahinnaga oli 2009. aasta I poolaastal 0,05 krooni (4,5%) kõrgem.

Kanamune imporditi ELi jaanuarist kuni augustini 18 859 tonni, mis on 17% võrra enam, kui aasta tagasi samal perioodil. Kanamune veetakse ELi peamiselt Argentiinast, USAst ja Indiast.

Kuni augustini eksporditi ühendusest 98 491 tonni kanamune ning peamisteks sihtkohtadeks olid Jaapan ja Šveits.

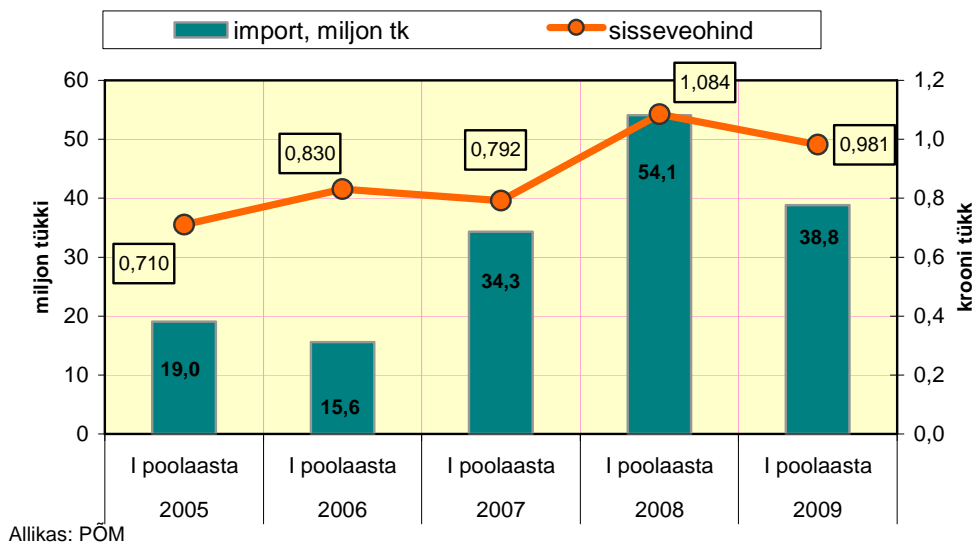
Joonis 6. Keskmised muna hinnad Eestis ja ELis I poolaastal, 2005-2009

Eestis toodeti mune 2009. aasta esimesel poolaastal 83,5 miljonit tükki, mida on 21 miljonit muna (33,6%) rohkem kui 2008. aastal sama ajaga.

2009. aasta I poolaastal imporditi Eestisse 38,8 miljonit kodulinnu muna, mis on 2008. aasta kuue esimese kuuga võrreldes 15,2 miljonit muna (28,2%) vähem. Munade sisseveo nii suure vähenemise põhjus on taastumine Newcastle'i tõve tagajärgedest. Eestis hukati Newcastle'i tõve tõttu 2007. aasta lõpus (novembris) peaaegu 250 000 munakana, mille tõttu tekkis turul suur rahuldamata nõudlus. Olukorra kasutasid ära naaberriikide munatootjad. 2008. aasta alguses toodeti Eestis vähem mune kui imporditi. 2008. aasta lõpuks olid Eesti munatootjad oma linnukarja taastanud ja munatoodang kasvas. Munaproduktiivsus I poolaastal võrreldes eelmise aasta sama ajaga veidi langes (2009. a 129 muna, 2008. a 133 muna, 2007. a 129 muna, 2006. a 135 muna ning 2005. a 129 muna). I poolaastal 2009 toodeti Eestis ligi 2,2 korda rohkem mune kui imporditi, mis näitab Eesti munasektori olukorra paranemist (joonis 7).

Joonis 7. Munade import ja keskmine sisseveohind I poolaastal, 2005-2008

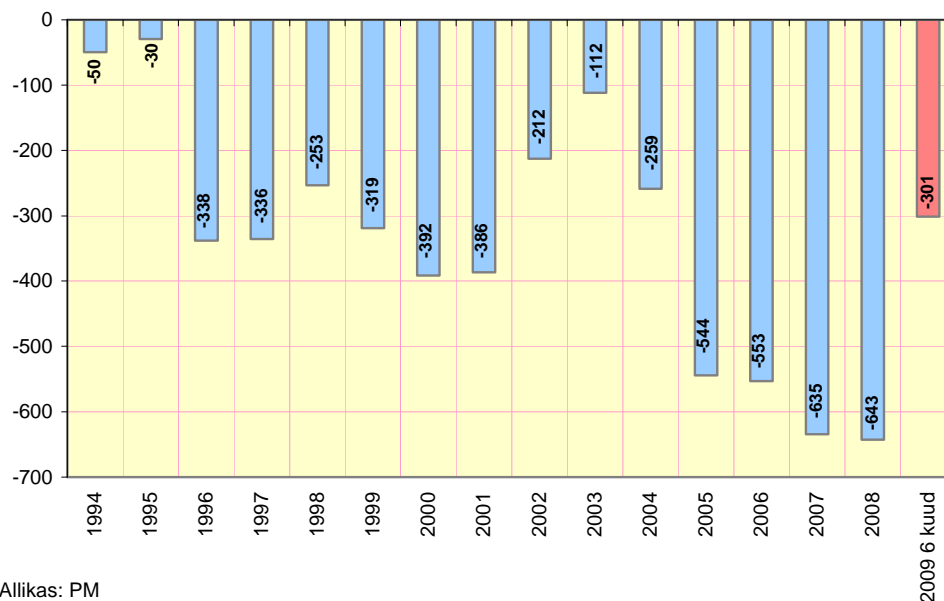

Enim imporditi 2009. aasta I poolaastal mune Leedust, seejärel Lätist, Soomest ja Poolast. Kogu munade sisseveost moodustasid 59,5% Leedu munad ning eelmise aasta sama perioodiga võrreldes suurenes import naaberriigist 0,1 miljoni muna (0,5%) võrra. Läti ja Soome osatähtsus oli vastavalt 18,8% ja 16,9% kogu kodulindude munade sisseveost. Leedu muna sisseveohind oli 1,108 krooni tükk, mis on 0,032 krooni kallim kui Eestis muna tootjahind. Soomest sisse veetavate munade hind on kõige odavam – 0,625 krooni tükk. Võrreldes 2008. aasta I poolaastaga on import Soomest vähenenud 12% (2008. aasta alguses oli sissevedu Soomest võrrelduna 2007. aasta sama ajaga suurenenud 2,5 korda).

Kaubandus

Liha ja lihatoodete väliskaubandusbilanss 2009. aasta esimese kolme kuuga oli -300,9 miljonit krooni (joonis 8).

Joonis 8. Liha ja lihatoodete väliskaubandusbilanss, 1994-2009 (miljonit krooni)

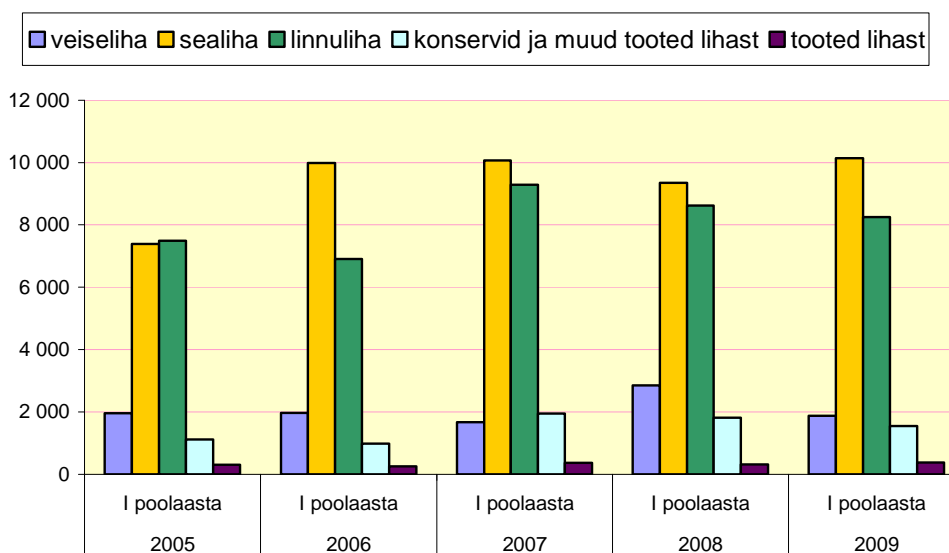

Allikas: PM

Import

Liha ja lihatooteid imporditi 2009. aasta I poolaastal 653,8 miljoni krooni eest, mida on eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 69,5 miljonit krooni (9,6%) vähem. Kogu sisseveo vähenemine toimus ELi riikide arvel, sissevedu kolmandatest riikidest jäi eelmise aasta tasemele. Kogu põllumajandussaaduste ja -toodete sisseveo summast moodustas liha ja lihatoodete import 9,4% (eelmisel aastal samal perioodil 8,7%). 99,2% liha ja lihatoodetest imporditakse Eestisse EList. Tähtsamad saatjariigid on Soome, Taani, Leedu ja Läti (osatähtsus vastavalt 24,2%, 24%, 15,0% ja 6,2%).

Joonis 9. Liha ja lihatoodete sissevedu I poolaastal, 2005-2009 (tonni)

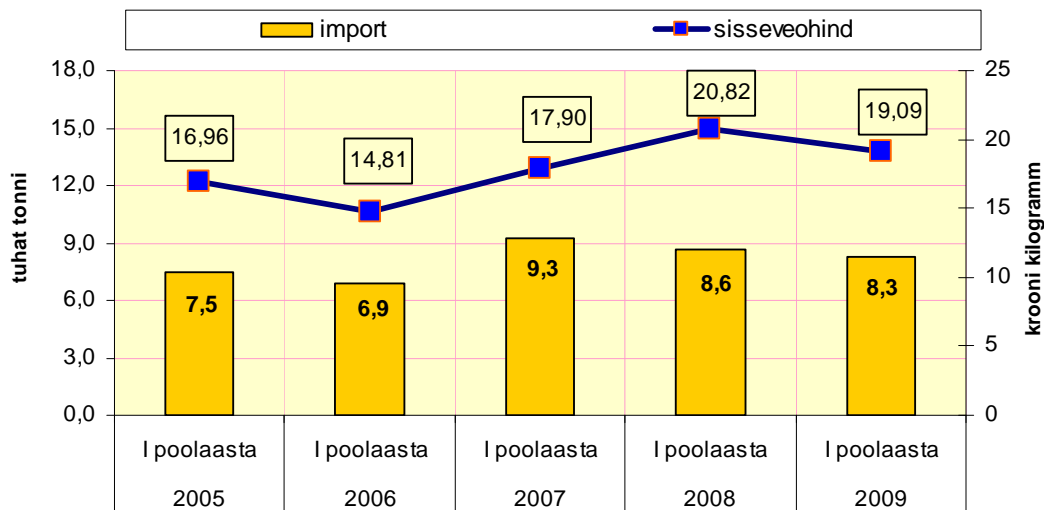
Allikas:PM

Liha ja -toodete sisseveo väärtusest 87,0% (568,9 mln kr) moodustas liha. 2009. aasta I poolaastal imporditi 1870,8 tonni veiseliha. Veiseliha import vähenes eelmise aastaga võrreldes 981,8 tonni (34,4%), sealihaga imporditi 10131,7 tonni ja sissevedu suurenes 780 tonni (8,3%). Linnuliha imporditi 8253,6 tonni, mida on 370 tonni (4,2%) vähem kui eelmise aasta I poolaastal. Lihast tooteid imporditi 375,3 tonni, mida on 52 tonni (16,1%) rohkem kui 2008. aasta I poolaastal ning muude lihast toodete ja konservide sissevedu vähenes 280 tonni (15,3%).

Linnuliha toodi 2009. aasta esimese 6 kuuga Eestisse 8254 tonni, mis on 2008. aasta sama perioodiga võrreldes 4,3% vähem. Linnuliha keskmine sisseveohind oli 19,1 krooni kilogramm, mis on 2008. aasta sama perioodi hinnast peaaegu 1,7 krooni (8,3%) madalam, võrreldes aga käesoleva aasta keskmise Eesti linnuliha tootjahinnaga on see 7 krooni ja 25 senti (37,9%) madalam.

Põhiliselt veetakse linnuliha sisse Soomest, Taanist, Leedust ning vähesel määral Hollandist ja Lätist. Import Soomest ja Taanist kokku moodustab 57% kogu Eesti linnuliha impordist. Taanist tuleb linnuliha keskmine hinnaga 12,9 krooni kilogramm, Soomest 19,7 krooni kilogramm, Leedust 27,6 krooni kilogramm, Hollandist 16 krooni kilogramm ja Lätist 28,3 krooni kilogramm. Enamuses imporditakse odavat linnuliha, mis läheb vorsttoidetesse. Suurem osa sisse toodavast linnulihast on külmutatud kondiga linnuliha tükid, koivad, rups jms.

Joonis 10. Linnuliha import ja sisseveohind I poolaastal, 2004-2009

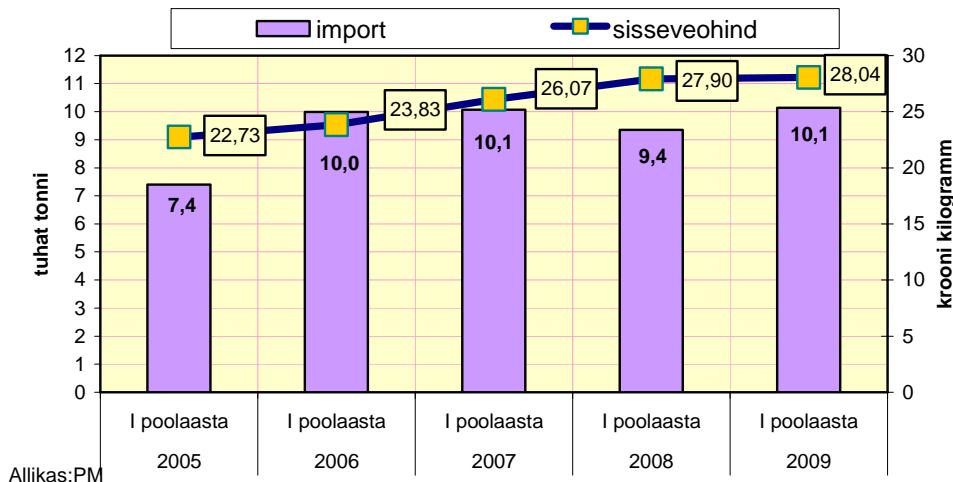

Allikas:PM

Sealiha imporditi 2009. aasta I poolaastal 10,1 tuhat tonni, import suurenes 2008. aasta sama perioodiga võrreldes 780 tonni (8,3%). Sealiha impordi suurenemise üheks põhjuseks võib olla see, et elussigade väljavedu Eestist suurenes eelmise aastaga võrreldes 5447 tonni (2,6 korda) mis tõi kaasa sealihaga tootmise vähenemise 13,1%. Esialgsete andmete järgi vähenes tunduvalt ka sealihaga ja -toodete eksport - 1618 tonni (36,1%) võrra. Kindlasti avaldab impordile mõju ka meie turuolukord, kus naaberriigi kontsernide omanduses olevate lihatööstuste arv suurenes 2008. aastal veelgi (sealiha import Soomest kasvas eelmise aastaga võrreldes 12%. Keskmine hind, millega sealt sealihaga imporditakse on 25,4 krooni kilogramm.

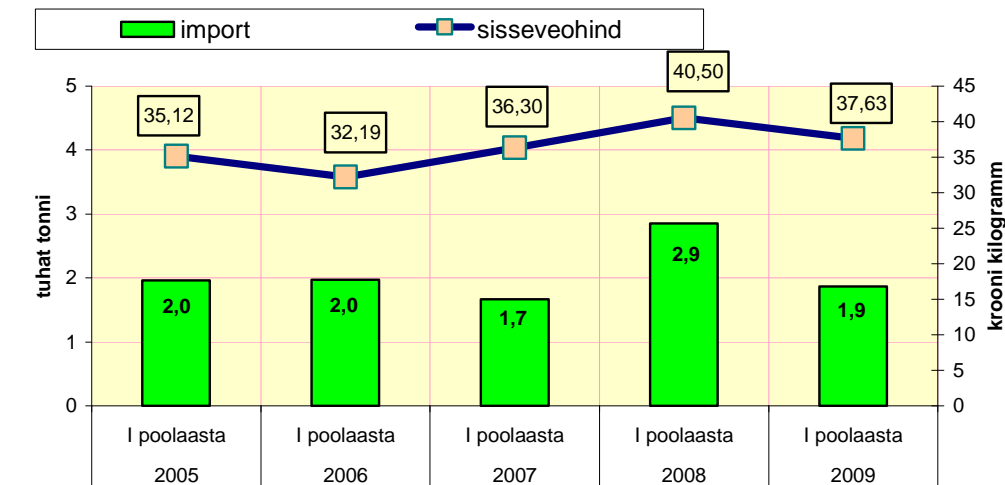
Sealiha keskmine sisseveohind 2009. aastal oli 28,05 krooni kilogramm, mis on eelmise aasta hinnast 0,1 krooni (0,5%) kõrgem ning 2009. aasta I poolaasta Eesti sealiha kokkuostuhinnast 2,95 krooni (11,8%) kõrgem. Põhiliselt veetakse sealiha sisse Soomest (3553 t) ja Taanist (3062 t) - moodustades kahepeale kokku kogu imporditavast sealihast 65,3%. 2009. aasta keskmine sisseveohind sealihal Soomest oli 25,4 ja Taanist 30,1 krooni kilogramm. Veel veetakse sealiha sisse Saksamaalt, Belgiast, Poolast ja Rootsist. Sealiha impordist moodustab enamuse külmutatud kondita muu liha (kaubakood 0203 29 55).

Joonis 11. Sealiha import ja keskmine sisseveohind I poolaastal, 2005-2009

Veiseliha toodi sisse 2009. aasta I poolaastal 1870 tonni, mida on 981 tonni (34,4%) vähem võrreldes 2008. aasta kuue esimese kuuga. Veiseliha sisseveo kilogrammi hind oli 37,6 krooni, mis on 2,9 krooni (7,1%) madalam kui 2008. aasta I poolaastal. Samas on see 12,5 krooni (49,6%) suurem kui 2009. aasta Eesti veiseliha kokkuostuhind. Veiseliha suurimateks saatjariikideks olid Taani, Holland, Poola ja Läti ning Leedu. Sisse veetakse enamasti külmutatud kondita veiseliha (kaubakood 0202 30 90).

Joonis 12. Veiseliha import ja keskmine sisseveohind I poolaastal, 2005-2009

2009. aasta I poolaastal vähenes konservide ja muude lihast toodete import võrreldes 2008. aasta sama perioodiga 278 tonni (15,3%). Keskmine konservide ja muude lihast toodete sisseveohind oli 38,97 krooni kilogramm. Põhiline kogus, 50,3% kogu konservide ja muu lihast toodete impordist, tuuakse Eestisse Leedust (keskmise hinnaga 34,83 krooni kilogramm). Lätist tuuakse 25,6% kogu konservide ja muu lihast toodete impordist. Enamus imporditavast koosneb kanalihast toodetest või konservidest, mis sisaldavad linnuliha või rupsi vähemalt 25%, kuid alla 57% massist¹.

Lihast vorsttooteid imporditi 2009. aasta esimese 6 kuuga 375,3 tonni, mis on 52 tonni (16,1%) rohkem kui eelmisel aastal.

Eksport

Liha ja lihatooteid eksporditi 2009. aasta I poolaastal 352,9 miljoni krooni eest, mida on eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 72,2 miljonit krooni (17%) vähem, sealjuures on väljavedu ELi liikmesriikidesse vähenenud 18,5% (-75,9 mln kr) ja kolmandatesse riikidesse suurenenud 23,6% (+3,7 mln kr). Eksport Venemaale on suurenenud 22,3% (+2,1 mln kr).

Kogu põllumajandussaaduste ja -toodete väljaveo summast moodustas liha ja lihatoodete eksport 7,7% (eelmisel aastal samal perioodil oli see 7,6%). Liha moodustas liha ja lihatoodete väljaveost 56,9% (200,9 mln kr), eelmisel aastal samal ajal oli see 68,9%.

2009. aasta I poolaastal eksporditi 507,3 tonni veiseliha. Veiseliha eksport vähenes eelmise aastaga võrreldes 412,5 tonni (44,8%). Veiseliha keskmine väljaveohind oli 38,3 krooni kilogramm, mis 2008. aasta sama ajaga võrreldes on 9,4 krooni (19,8%) madalam. Peamised sihtkohad oli Holland ja Läti aga viidi ka Soome ja Leetu. Hollandisse läheb 60,3% ja Lähti 14,7% kogu veiseliha väljaveost, keskmise hinnaga vastavalt 32,2 ja 38,9 krooni kilogramm.

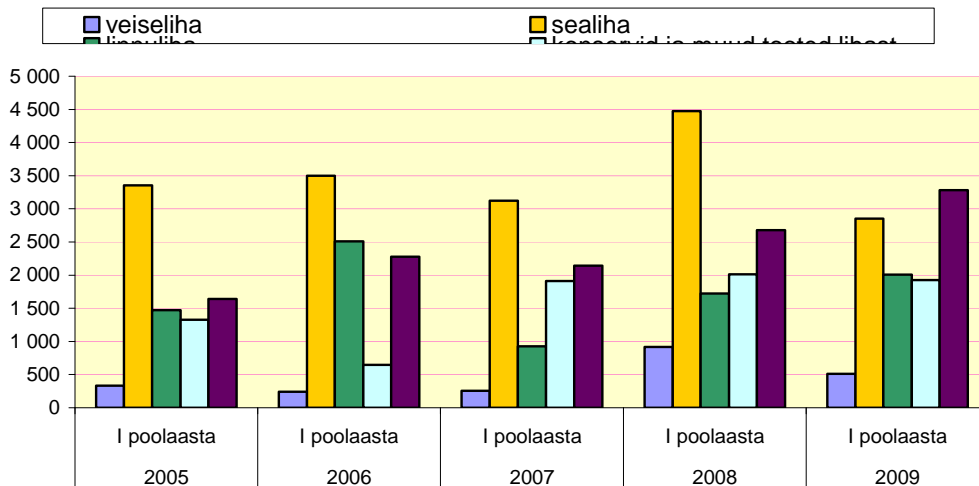
2009. aasta I poolaastal eksporditi sealiha 2856,7 tonni, väljavedu vähenes 1618,2 tonni (36,2%). Sealiha keskmine väljaveohind oli 40,4 krooni kilogramm, mis on 3,1 krooni (8,4%) kõrgem kui eelmisel aastal. Peamised sihtkohad olid Läti ja Leedu (moodustavad koos 69,3% kogu sealiha ekspordist). Hind millega sealiha neisse riikidesse eksporditi jäi vahemikku 37-41,1 krooni kilogrammi eest.

2009. aasta I poolaastal eksporditi linnuliha 2008 tonni, mida on 646 tonni (47,4%) rohkem kui eelmisel aastal I poolaastaga. Linnuliha keskmine ekspordihind 2009. aasta I poolaastal oli 22,83 krooni kilogramm, mis on 2008. aasta sama perioodi keskmisest hinnast 9,3 krooni (29%) madalam. Peamine sihtriik oli Läti aga vähesel määral veeti linnuliha ka Soome ja Taani. Eksport Lähti moodustas 75,2% kogu linnuliha ekspordist (keskmine hind oli 23,4 krooni kilogramm). Eksport Lähti suurenes üle 3 korra võrreldes 2008. aasta sama ajaga. Väljavedu Soome moodustas 9,4% linnuliha väljaveost (keskmine hind oli 23 krooni kilogramm). Väljavedu Soome vähenes eelmise aasta sama perioodiga võrreldes 418 tonni (69%). 2008. aasta I poolaastal moodustas linnuliha eksport Soome umbes 45% kogu linnuliha ekspordist ning hind oli siis 44,5 krooni kilogramm. 2009. aasta alguses oli väljaveohind Soome veelgi madalam - 16 krooni kilogramm. See on arvatavasti tingitud majanduslikust olukorrast ning muutustest turul. Enam ei viida Soome kallist linnuliha.

¹ Kodulinnuliha massiosa määramisel ei arvestata luude massi.

Lihast tooteid eksporditi 3284 tonni, mida on 606 tonni (22,6%) rohkem kui 2008. aasta I poolaastal. 2009. aasta I poolaastal vähenes muude lihast toodete ja konservide väljavedu 90 tonni (4,3%).

Joonis 13. Liha ja lihatoodete väljavedu I poolaastal, 2005-2009 (tonni)

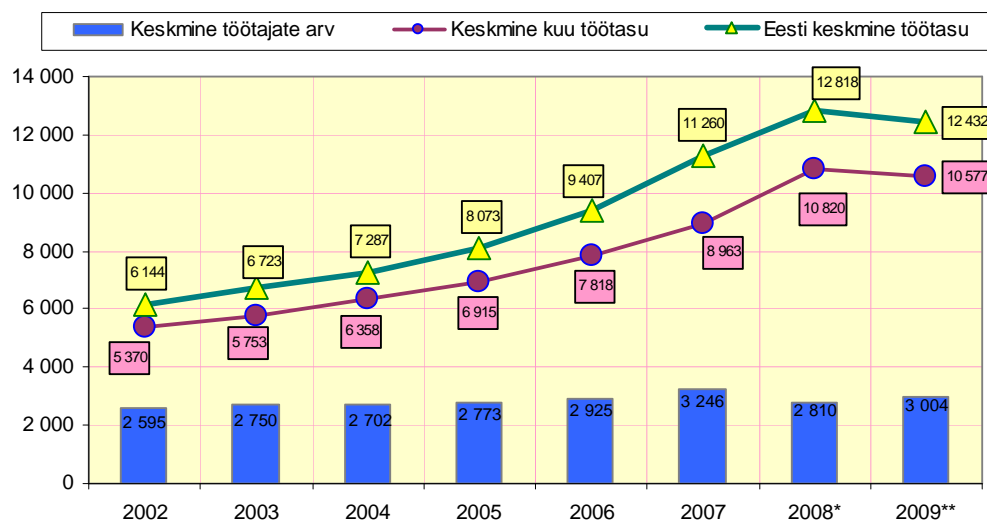

Allikas: PM

Töötajate arv ja töötasu

2009. aasta I poolaastal töötas ESA andmetel lihasektoris keskmiselt 3004 inimest (joonis 14). Võrreldes 2008. aasta esimese poolaastaga on töötajate arv kasvanud 194 inimese (6,9%) võrra.

Joonis 14. Keskmine töötajate arv ja töötasu lihasektoris, 2005-2009

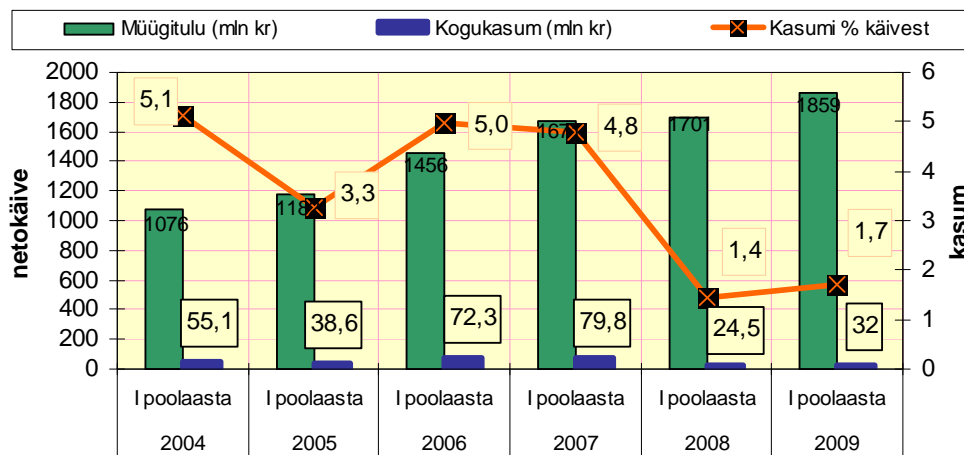
Allikas: ESA *esialgsed andmed
** I poolaasta 2009

Lihasektoris makstav töötasu on aastate lõikes järjest kasvanud kuni käesoleva aastani. 2009. aasta esimesel poolaastal maksti töötasu 10 577 krooni kuus, mis on 2008. aasta sama perioodiga võrreldes 243 krooni (2,3%) vähem. 2009. aasta esimesel poolaastal on lihasektori keskmine töötasu Eesti keskmisest palgast 17,5% väiksem (2008. a I pa 18,5% väiksem).

Lihasektori käive ja kasum

2009. aasta I poolaastal oli sektori käive 1860 miljonit krooni, mis on 2008. aasta samast perioodist 158 miljonit krooni (9,3%) suurem. Kasumi protsent käibest oli 2009. aasta I poolaastal 1,7% (2008. a I pa 1,4% ja 2007. a I pa 4,8%). 2009. aasta esimesel poolaastal teenis lihasektor 32 miljonit krooni kasumit, mis on 7 miljonit krooni (28,5%) rohkem kui eelmisel aastal sama ajaga (joonis 15).

Joonis 15. Netokäive ja kogukasum I poolaastal, 2004-2009

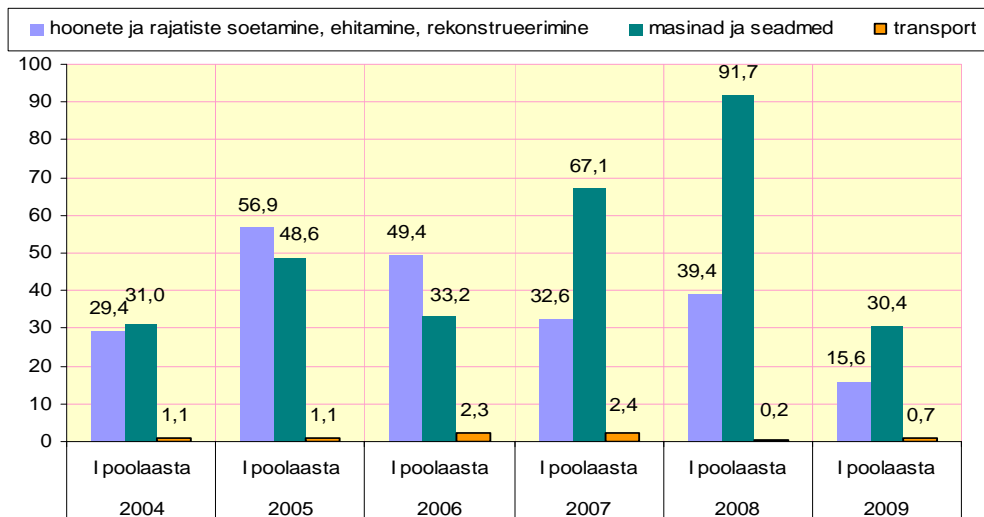

Allikas: ESA

Investeeringud

2009. aasta esimese kuue kuuga investeeriti lihasektoris 47,6 miljonit krooni, mida on 2008. aasta sama perioodi investeeringutega võrreldes 84 miljonit krooni (63,8%) vähem. Suurimad investeeringud 2009. aasta I poolaastal tehti masinate ja seadmete soetamiseks, parandamiseks jms. (summas 30,4 miljonit krooni). Eelmise aasta sama perioodiga võrreldes on investeeringud masinatesse ja seadmetesse vähenenud 67%. Investeeringuid hoonete ja rajatiste soetamiseks, ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks tehti 2009. aasta I poolaastal 15,6 miljoni krooni eest ning need on võrreldes 2008. aasta esimese poolaastaga vähenenud 60%.

Joonis 16. Lihasektori investeeringud I poolaastal, 2004-2009 (miljonit krooni)

Allikas: ESA lühiajastatistika